

Zpráva o mezinárodní konferenci „Patříme k sobě? Region jako education village“

Brno, 7. až 8. prosince 2022

„K výchově dítěte je třeba celé vesnice“, praví africké přísloví. Pro zdařilou výchovu je i dnes zapotřebí spolupráce rodiny, školy, spolků, firem, odborných pracovišť... zkrátka celé „vesnice“. O nastavení a prohloubení partnerství takového typu v rámci Jihomoravského kraje se pokusila mezinárodní konference Patříme k sobě? Region jako education village, která proběhla v Brně ve dnech 7. až 8. prosince 2022. Pořádali ji Národní pedagogický institut ČR s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Vzdělávací institut pro Moravu s podporou Jihomoravského kraje a festival Meeting Brno. Partnery akce byla Masarykova univerzita Brno, italská asociace Cometa a síť UNESCO-UNEVOC. Výchozí inspiraci našla konference v pojetí území jako vzdělávací vesničky, s nímž přichází Global Compact on Education. Tuto iniciativu nedávno svěřil papež František Dikasteriu kultury a výchovy, jehož prefekt zdůraznil význam brněnského setkání osobním přijetím zástupce organizátorů a poselstvím, které účastníkům akce zaslal.

Metoda konference

Program konference, kterým provázeli Martina Viktorie Kopecká a David Macek, zahájila v obou dnech pozorná reflexe okolností, jimiž nás realita provokuje. Účastníkům se tak dostalo pozvání, aby čelili základním otázkám: „kdo jsem“, „na koho navazuji“, „kam směřuji“. Při řešení velkých problémů se totiž vyplácí začít otázkou, kým je a má být ten, kdo problémům čelí. Tento přístup velmi plodně aplikoval italský pedagog Luigi Giussani, jehož 100. výročí narození letos v českém prostředí připomněl Meeting Brno. Ve druhých blocích nabídli svou inspiraci ti, kdo ztělesňují dobrou praxi. Teprve potom přišel čas prozkoumat a zahlédnout nové možnosti spolupráce.

Program prvního dne: „Ty máš talent! Odborné vzdělávání jako příležitost a partnerství v regionu“

První den byl věnován péči o talent v odborném vzdělávání a hledání cest ke spolupráci škol a firem. Na úvod vystoupil Daniel Low-Beer, jehož rod Löw-Beer/Tugendhat se v 19. století významně podílel na expanzi textilního průmyslu v Brně, kterému se proto přezdívalo Moravský Manchester. Jako strhující příklad kreativního uchopení téměř zničeného odkazu představil projekt multifunkčního centra v Brněnci. Tedy na místě, kde jeho rodina provozovala druhou

největší textilní továrnu v Evropě, v jejichž útrokách Oskar Schindler zachránil 1200 židů z Osvětimi (Schindlerův seznam).

Následovalo představení celoevropsky uznávané inkluzivní excelence italské asociace Cometa v podání Alessandro Mele. Stefano Tirati zároveň pozval české školy do sítě EfVET, v níž je zapojena i Cometa.

Odpoledne se po boku ředitele krajské hospodářské komory Čeňka Absolona a ředitelky největší české střední školy Jany Markové představil nový superintendent odborného vzdělávání Andrzej Bartoš. Jeho rolí bude zásadně prohloubit spolupráci firem a škol v kraji.

Před poslední částí dne, věnované práci s talentem, zazněla pasáž z poselství prefekta Dikasteria kultury a výchovy José Tolentino de Mendonça účastníkům konference: *„V anotacích, které jste mi o své konferenci poslali, jsem viděl, že mezi různými tématy se budete zabývat i zhodnocením talentu každého. Vesnice se vytváří s originálním přispěním každého, s vlastními talenty každého. Každý má svůj talent, který může přinášet plody a neschovávat se pod zemi. Řečeno moderněji, někteří nazývají talenty ‚blue flame‘ (modrý plamen). Jde o onen dar, onu vášeň, kterou Bůh každému dává. Jedná se o ‚plamen‘, který v tobě hoří a dává ti radost. Je to dar, který je třeba rozvíjet nejen proto, abychom se cítili šťastní a naplnění, ale také abychom byli poslušni Božího vedení, že máme nechat své talenty růst pro dobro všech. Každý má objevit svůj vlastní ‚modrý plamen‘. Znamením, které nám říká, že to, co děláme, odpovídá našemu talentu, je štěstí, které zakoušíme, když se mu odevzdáme. I když se pro ostatní to, co děláme, může zdát bezvýznamné, neměli bychom se vzdávat jen proto, že to ostatní nevidí stejně. Znamená to, že nemají stejný ‚modrý plamen‘, ale mají jiný. Každý má být sám sebou: Pán se nás nakonec nebude ptát, proč jsme se nestali Tiziem nebo Caiem (tím či oním), ale proč jsme se nestali sami sebou. Realizace nás samých tím, že učiníme plodnými naše talenty (nebo náš ‚modrý plamen‘), v tom spočívá uskutečnění Božího plánu s každým z nás.“*

Dana Veselá a Zdeňka Chocholoušková popsaly propracovaný systém podpory nadaných v rámci Národního pedagogického institutu. Poté přenechaly prostor Veronice Svobodové z Cyrilometodějského gymnázia a pedagogické školy, aby ukázala, jak lze systematicky doprovázet nadané v rámci školy. Jako poslední vystoupil Radek Matuška, který sdílel své zkušenosti s podporou talentů v oblasti chemie napříč různými typy škol.

Program druhého dne: „K výchově dítěte je třeba celé vesnice“

Tématem druhého dne bylo samotné hledání cest k profilaci regionu jako „vzdělávací vesnice“.

V úvodní pasáži zazářily tři „hvězdy“, jejichž význam umocnil temný čas války, pandemie a duševní křehkosti. Ondřej Macek představil způsob, jakým dokázal čelit válce a mnoha dalším tragickým událostem učitel národů Jan Amos Komenský. Hans van Mourik Broekman, ředitel Liverpool College, sdílel, co ho po nárazu pandemie přimělo k zásadní reformě školy, kterou předtím britská školní inspekce hodnotila jako vůbec nejlepší na ostrovech. Alessandro Mele představil asociaci Cometa jako místo, které se rozvíjí díky neustálému opakování toho, díky čemu vzniklo – totiž dovednosti přijímat a doprovázet jinde odmítané děti a mladé lidi, křehké a jedinečné.

V bloku věnovaném inspirativním příkladům spolupráce svědčili studenti Gymnázia Matyáše Lercha Julie Svobodová, František Řepa a učitel Pavel Ampapa díky výměnám s lichtenštejnským Gymnasiem Vaduz o tom, že skrze partnerství škol může vzdělávání svým významem daleko přesahovat prosté předávání vědomostí. Svým osobním vstupem to potvrdil a dále rozvinul český ministr pro evropské záležitosti Mikuláš Bek, který téma zasadil do kontextu mezinárodních vztahů. Tomáš Mejzlík, Petr Hladŏ a Vítězslav Dohnal ukázali plodnou sílu spojení institucí v Jihomoravském kraji v minulosti (Jihomoravské inovační centrum), současnosti (Institut SYRI) i budoucnosti (Scio Středoškolské startupy).

Závěrečnou část, věnovanou dialogu se zřizovateli škol a dalšími autoritami o nových možnostech spolupráce v rámci kraje, uvedlo poselství prefekta Dikasteria kultury a výchovy, zvláště jeho závěrečná část: *„Když aplikujeme tato slova o talentech na cíl konference Patříme k sobě? Region jako education village (Jsme stvořeni jeden pro druhého? Kraj jako vzdělanostní vesnička), budete moci najít svůj originální způsob pro vytvoření místní vzdělávací vesnice, aniž byste svůj přístup museli kopírovat nebo odosobňovat. Na základě vaší kultury, tradice, umění, hodnot, historie atd. objevíte svůj ‚modrý plamen‘, tedy svou kreativní a jedinečnou formu, jak být vychovateli-staviteli místní vesnice podle toho, co od vás Bůh očekává. Globální vzdělávací vesnice tedy nebude homologací nebo uniformizací všech kultur (typu nového myšlenkového kolonialismu), ale spojením mnoha místních vesniček v bohatství jejich rozmanitosti.“*

Prezidentka Meetingu Brno Martina Viktorie Kopecká seznámila přítomné s tím, jak vyjde v roce 2023 pedagogické komunitě vstříc její festival: přesouvá se na závěrečný červnový týden, nabízí platformu pro reflexi uplynulého školního roku, pro učitele a studenty z několika zemi připravuje intenzivní třídenní zážitkový program atd.

Kulturní rozměr konference

Neodmyslitelnou součástí druhého konferenčního dne byly kulturní vstupy. Konference začínala hudebním entré Tomáše Kalouska a Davida Málka. Z jejich citlivě zvolených skladeb pak každý blok akce vycházel a do hudby znovu ústil. První set vystoupení uvedl hit Lady Gaga a Bradley Coopera *Shallow*, jehož text s poetickou syrovostí vystihuje dramatické okolnosti, kterým se následující příspěvky věnovaly.

Mimořádnou souhrou okolností bylo poděkování řediteli Liverpool College formou písně nejslavnější kapely světa *Here comes the sun*. Aniž by Hans van Mourik Broekman tušil, co bude následovat, věnoval závěrečnou část svého příspěvku významu zpěvu. Samotný song s viditelným dojetím temperamentně doprovázel. A po jejím doznění překvapil publikum sdělením, že všichni členové Beatles absolvovali právě jeho školu – aniž by ovšem tehdejší učitel hudební výchovy jejich talent identifikoval. Sílu okamžiku korunovala informace z publika, že je právě výroční den zavraždění Johna Lennona. S britskou linkou neplánovaně souzněla i první koleda z vánočního pásma studentského sboru Gymnázia Matyáše Lercha během závěrečné přestávky, stará anglická *Good King Wenceslas*.

Iniciátorům *Global Compact on Education*, kteří právě v těchto týdnech pracují na rozšíření paktu o kulturní dimenzi, může zkušenost brněnské konference potvrdit, že díky fenoménu hudby „*ice is slowly melting, here comes the sun*“: účastníci skutečně zažili a dali reakcemi najevo, že „patříme k sobě“.

Výstupy konference

Významným počinem směrem k prohloubení spolupráce v území je v českých podmínkách už samotný fakt, že konferenci spolupořádaly organizace zřizované státem, krajem a neziskový spolek. Ve vztazích mezi subjekty z těchto oblastí bohužel často převládá logika konkurence, nikoliv sdílení.

První den oznámil Jiří Nantl záměr vytvořit střeoevropskou síť středních odborných škol, v závěru konference pak představil plán na novou regionální platformu pro vzdělávání, do níž přizve mj. radní pro školství všech 21 obcí s rozšířenou působností v kraji. Platforma by se mohla fakticky stát "správní radou" procesu proměny regionu v *education village*.

Mimořádně působivým ověřením užitečnosti konceptu „vzdělávací vesničky“ v kontextu školy a oborové spolupráce byla vystoupení Veroniky Svobodové a Radka Matušky. Ten navíc

konstatoval, že jihomoravská excelence v síťování mladých chemiků má svoji analogii v jihočeském síťování mladých biologů.

Ivo Jupa představil společný projekt NPI ČR a České školní inspekce Pilot 14, který nabízí ředitelům vybraných škol individuální pomoc na míru. Na jeho vizi „aby se děti těšily do školy a učitelé měli tu nejlepší práci na světě“ po skončení konference nepřímo zareagoval ředitel Liverpool College, když pozval zástupce českých a italských organizátorů konference k osobnímu poznání své školy, která vizi do značné míry ztělesňuje. Jako příklad dobré praxe v rámci Global Compact on Education bývá uváděna asociace Cometa. Prohlubování partnerství všech těchto institucí a iniciativ by mohlo přirozeně vést ke vzniku významné mezinárodní sítě vzdělávacích aktérů, kteří reálně staví do centra pozornosti vztah mezi učiteli a žáky a mají ambici přispívat k proměně svého území v education village. Nové české vydání knihy Luigiho Giussaniho Riziko výchovy, z jejichž impulzů od osmdesátých let čerpá Cometa a v pandemii přiměla Hanse van Mourik Broekmana k reformám liverpoolské školy, bude v červnu 2023 uvedeno za účasti významných zahraničních hostů na festivalu Meeting Brno.